

Катерина МАНУЛОВА

доктор наук з державного управління,
доцент кафедри права та публічного управління
Сумського державного педагогічного
університету імені А. С. Макаренка (Суми)
katerinamanyilova@gmail.com

ШТУЧНИЙ ІНТЕЛЕКТ У КОНТЕКСТІ ОНЛАЙН-ОСВІТИ: ТРАНСФОРМАЦІЯ НАВЧАЛЬНОГО ПРОЦЕСУ

Актуальність дослідження використання штучного інтелекту в онлайн-освіті зумовлена кількома важливими факторами. По-перше, швидкий розвиток технологій, що відзначають етап цифрової трансформації нашого суспільства, створює нові можливості для освіти. На початку XXI ст. багато хто говорить про «добу інновацій», в основі якої лежать технології ШІ. Саме ці технології стали основою третьої комп'ютерної ери, що відзначається впровадженням новітніх розробок та інновацій.

Сьогодні беззаперечним є факт, що ШІ відіграє провідну роль в IV промисловій революції. У 2023 р. термін «штучний інтелект» був визнаний головним словом року за версією Collins Dictionary, що ще раз підкреслює його значення в сучасному світі [1].

У контексті онлайн-освіти використання ШІ спричиняє значні зміни, які можуть радикально трансформувати навчальний процес, зробити їх більш адаптованим і персоналізованим для кожного здобувача. ШІ дозволяє значно покращити персоналізацію навчання, автоматизацію оцінювання та забезпечити зворотний зв'язок. Все це робить освітній процес більш ефективним, інклюзивним і доступним. Очевидним є факт, що впровадження ШІ в онлайн-освіту стало необхідним кроком для забезпечення високоякісного навчання у глобалізованому світі.

Спалах пандемії COVID-19 у світі значно прискорив глобальний перехід до онлайн-освіти. Карантинні обмеження змусили освітні заклади припинити традиційні форми навчання та оперативно адаптуватися до цифрових форматів. Це викликало підвищений попит на інтеграцію технологій ШІ, здатних оптимізувати навчальні процеси, покращити зворотний зв'язок та знизити навантаження на викладачів. Освіта на основі ШІ зробила навчання доступнішим, гнучкішим, інтерактивнішим і забезпечила безпекові карантинні умови учасникам освітнього процесу.

З початком повномасштабної війни Україна зіткнулася з серйозними викликами. Освітня система зазнала значних втрат.

Впродовж воєнного протистояння зруйновані будівлі та корпуси навчальних закладів, пошкоджена інфраструктура все це зробило повноцінний навчальний процес неможливим. Часті повітряні тривоги, перебої з електропостачанням та інтернетом, вимушене переміщення освітян і здобувачів, погіршення їхнього психологічного й фізичного стану серйозно підірвали основи традиційних освітніх процесів й безпеку навчання у нашій країні.

З початком повномасштабної війни Україна зіткнулася з серйозними випробуваннями. Освітня система країни зазнала значних втрат, що ускладнило організацію навчального процесу. Ситуацію ускладнюють часті повітряні тривоги, перебої з постачанням електроенергії та доступом до інтернету, а також вимушене переміщення учасників освітнього процесу. До цього додається погіршення їхнього психологічного та фізичного стану, що створює додаткові перешкоди для стабільного навчання.

Усі ці фактори суттєво підірвали стабільність і безпеку освіти в Україні. На думку вітчизняних науковців «В умовах війни використання ІІІ в освіті може надавати ряд можливостей для покращення доступу до навчання» [2, с. 7].

Традиційна освіта стикається з викликами адаптації до цифрової епохи. Необхідність вдосконалення методик викладання, інтеграція новітніх технологій і створення ефективної взаємодії з учнями стають ключовими завданнями. Штучний інтелект пропонує нові можливості: автоматизацію процесів, аналіз результатів навчання та розробку інноваційних онлайн-методик.

Інтеграція ІІІ також породжує етичні дилеми. Питання конфіденційності даних, алгоритмічної упередженості та доступності для всіх потребують чіткого регулювання. Формування етичних принципів і розробка відповідних стандартів є ключовими для забезпечення збалансованого розвитку цієї сфери. Інтеграція штучного інтелекту змінює освітню систему, відкриваючи перед нею нові можливості та перспективи.

Персоналізація навчання, ширший доступ до якісних знань та подолання обмежень традиційних форм стають реальністю завдяки технологіям, здатним змінювати майбутнє.

Застосування штучного інтелекту в онлайн-освіті є ключовим етапом у зміні освітнього процесу, що забезпечує його відповідність актуальним вимогам та викликам цифрової ери.

Швидкий розвиток технологій, зокрема в умовах пандемії COVID-19 та війни в Україні, підштовхнув освітні системи до активного впровадження цифрових інновацій. Штучний інтелект став ключовим елементом цієї трансформації, відкриваючи нові

горизонти для персоналізації навчання, автоматизації оцінювання, підвищення ефективності освітніх процесів та доступності знань.

В умовах війни особливої актуальності набуває застосування ІІІ для забезпечення безперервності навчання, адаптації освітніх процесів до кризових умов та створення платформ, здатних функціонувати за відсутності стабільного електропостачання та інтернету. Крім того, ІІІ допомагає мінімізувати навантаження на викладачів, забезпечуючи швидкий і якісний зворотний зв'язок, а також адаптацію навчального контенту до індивідуальних потреб здобувачів освіти.

Проте інтеграція ІІІ пов'язана з багатьма викликами. Серед них – питання конфіденційності даних, подолання алгоритмічної упередженості та забезпечення рівного доступу до сучасних технологій. Ці аспекти вимагають розробки чітких етичних стандартів та регулювання, що стане запорукою гармонійного розвитку цієї галузі.

Для ефективного використання можливостей ІІІ необхідно створити національну стратегію, яка б враховувала специфіку різних груп здобувачів освіти, сучасні технологічні можливості та кризові реалії. Важливим є також професійний розвиток педагогів, які повинні володіти новими методиками та інструментами, що базуються на використанні ІІІ. Інвестування в технологічну інфраструктуру, особливо в регіонах, що зазнали руйнувань, повинно стати одним із пріоритетів, оскільки можливість отримання якісної онлайн-освіти є ключовим фактором, що гарантує рівні можливості для всіх учасників навчального процесу.

Застосування найкращих міжнародних досвідів допоможе Україні впровадити ефективні та сучасні методи для модернізації освітньої системи.

Штучний інтелект не лише трансформує традиційні методи навчання, а й сприяє подоланню викликів, з якими стикається сучасне суспільство. Це відкриває нові перспективи для створення інклюзивної, адаптивної та стійкої освітньої системи, що відповідає вимогам глобалізованого світу.

Література:

1. Стан розвитку штучного інтелекту у світі. Перевірка підприємств, аналіз благонадійності партнерів і організацій. *Аудит ділової репутації позичальника* • Сідкон. URL: <https://sidcon.com.ua/tpost/tztfujgpk1-stan-rozvitku-shtuchnogo-ntelektu-u-svt> (дата звернення: 24.01.2025).

2. Топузов, О., & Алексеева, С. (2024). Можливості використання штучного інтелекту в освітньому процесі закладів середньої освіти в умовах воєнного стану. *Український Педагогічний журнал*, (1), 5–11. <https://doi.org/10.32405/2411-1317-2024-1-5-11>